Anarcho-collectivisme

Anarcho-collectivisme, ook bekend als **anarchistisch collectivisme** of **collectivistisch anarchisme**, bepleit de afschaffing van zowel de staat als privé-eigendom van de productiemiddelen en stelt daarvoor in de plaats dat deze in collectief bezit moeten komen en beheerd of bestuurd worden door de arbeiders (de producenten) zelf.

In tegenstelling tot wat man van de term zou kunnen denken, moet het collectivistisch anarchisme als een synthese tussen het individualisme en collectivisme worden gezien, waarbij er binnen het collectief een waarborg wordt gegeven voor de individuele inbreng en autonomie.[1] Dit in tegenstelling tot autoritair-communistische voorstellingen waarbinnen het individu ondergeschikt wordt gemaakt aan het collectief en waar er een hoge mate van centralisatie geldt.

Om de productie te kunnen collectiviseren, voorzagen de collectivistische anarchisten dat de arbeiders in opstand zouden moeten komen om zich de productiemiddelen toe te eigenen.[2] Hierna zou geld worden vervangen door arbeidscoupons en arbeiderssalarissen zouden democratisch worden vastgesteld in organisaties waar men vrijwillig lid van zou kunnen worden of die verbonden waren aan de werkplek. De hoogte van deze 'lonen' zou zijn gebaseerd op de zwaarte van het werk en de hoeveelheid tijd die iemand heeft bijgedragen aan het de productie of dienstverlening. Deze lonen zouden dan weer kunnen worden gebruikt om in de gemeenschappelijke markt inkopen te doen.[8] Meestal vindt in deze voorstelling de regulering van de werkplek en de goederenverdeling plaats door middel van gefedereerde vakbonden, zoals in het anarcho-syndicalisme wordt voorgesteld.

Collectivistisch anarchisme verschilt zich van anarcho-communisme omdat er nog iets van een loon bestaat. Binnen het anarcho-communisme zou loonarbeid in het geheel worden afgeschaft en zouden goederen vrij uit de warenhuizen verkrijgbaar zijn volgens het principe “aan ieder naar diens behoefte.” Anarcho-

Stromingen

anarcho-communisme, anarcho-collectivisme, mutualisme, individualisme, anarchisme zonder adjectieven

Strategieën

anarcho-syndicalisme, insurrectionalisme, anarcho-pacifisme, propaganda van de daad

Focus

anarcha-feminisme, eco-anarchisme, religieus anarchisme

collectivisme wordt over het algemeen in verbinding gebracht met Michael Bakoenin en Jaimes Guillaume uit de Internationale Arbeidersassociatie (1864) en de vroege Spaanse anarchistische beweging.[3][4]

Jaime Guillaume rond 1875.

In de 19de eeuw was het collectivistisch anarchisme de dominante stroming binnen het anarchisme, totdat het anarcho-communisme diens plaats innam.[5] Het collectivistisch anarchisme is er, als onderdeel van de anarchistische traditie, van overtuigd dat “mensen menselijke dieren zijn, die beter geschikt zijn om samen te werken voor het gemeenschappelijk goed, dan om individueel eigenbelang na te streven”, en voorstaat daarom het concept van de wederzijdse hulp.[6][7] Binnen het collectivistisch anarchisme wordt de staat gezien als een instrument om de klassenconflicten te controleren en bemiddelen en zo kapitalisme en de uitbuiting van de

arbeidersklasse in stand te houden. De sociaal-democratie wordt in die zin gezien als een systeem dat niet met het kapitalisme en de daaruit voortvloeiende klassensamenleving breekt, en deze slechts een “menselijke gezicht” geeft.

Efficientie en productie naar behoefte

De toepassing van collectivistische anarchistische concepten is, zoals bronnen over de Spaanse Revolutie en de Catalaanse regio onderbouwen, efficiënter dan de kapitalistische economie:

> “In de distributie hebben de collectieve coöperaties tussenhandelaren, kleine kooplieden, groothandels en profiteurs uitgeschakeld, en daarmee de consumentenprijzen sterk verlaagd. De collectieven schakelde de meeste parasiterende elementen op het platteland uit en zouden deze helemaal hebben uitgeroeid als die niet zouden zijn beschermd door de corrupte ambtenaren en de politieke partijen. De niet-gecollectiviseerde gebieden hadden indirect voordeel van de lagere prijzen evenals van de gratis diensten die vaak door de collectieven werden geleverd (als wasserijen, bioscopen, scholen, kappers en beautysalons, etc.).”[8]

Tom Wetzel schrijft over een andere collectiviseringsvoorbeeld:

> “Een andere industrie die volledig gereorganiseerd werd, waren de kappers. Voor 19 juli (1936) waren er 1100 kapsalons in Barcelona, waarvan de meesten extreem klein. De 5000 kappers die er werkten waren de laagstbetaalde arbeiders in Barcelona. De Generalitat[10] had, in een poging van de *Esquerra*[11] om na 19 juli arbeiders aan te trekken, een 40-urige werkweek ingesteld en 15 procent loonstijging verkondigd. Dit betekende voor veel kapsalons het einde. Er werd een algemene bijeenkomst gehouden en er werd een overeenstemming gesloten om alle niet-rendabele salons te sluiten. De 1100 kapsalons werden vervangen door een netwerk van 235 kapperscentra, met betere spullen en belichting dan de oude zaken. Door de gewonnen efficiëntie was het mogelijk om de lonen met 40 procent te doen stijgen. Dit gehele netwerk werd door bijeenkomsten van de kappersafdeling van de CNT-vakbond beheerd. De oude eigenaren waren lid van de vakbond geworden.”[12]

Moderne collectivistische systemen

Eind jaren 80 werd door de politicoloog en natuurkundige Michael Albert en de econoom Robin Hahnel het politiek-economische systeem Parecon uitgewerkt. Parecon is een acroniem voor **Par**ticipatory **Econ**omy (vert. deelnemende economie). De basisprincipes van Parecon zijn:

1. het bevorderen van economische gerechtigheid
2. economische democratie en democratie op de werkplek
3. collectief eigendom van de productiemiddelen
4. solidariteit

Albert en Hahnel zien Parecon als een libertair-socialistische theorie met een decentraal planningssysteem waarbij er consumenten- en werknemersraden zijn die met elkaar in contact staan over het productie- en planningsproces.

Verder lezen

- Peter Kropotkin - Het collectivistisch loonstelsel (Hoofdstuk 13 van *De verovering van het brood*)

Voetnoten

- [1] Brian Morris, *Bakukunin: The Philosophy of Freedom*, Black Rose Books 1993, pag. 115.
- [2] Mikhail Bakunin, *Bakunin on Anarchism*, Black Rose Books 1980, pag. 369.
- [3] Martha A. Ackelsberg, (1991) [2005], *Free Women of Spain: Anarchism and the Struggle for the Emancipation of Women*, AK Press 2005, pag. 61
- [4] Davide Turcato, *Making Sense of Anarchism: Errico Malatesta's Experiments with Revolution, 1889-1900*, Palgrave Macmillan.
- [5] Iain McKay, ed., “G.2 Why do individualist anarchists reject social anarchism?”, *An Anarchist FAQ. II*, AK Press 2012: “No, far from it. Most anarchists in the late nineteenth century recognised communist-anarchism as a genuine form of anarchism and it quickly replaced collectivist anarchism as the dominant tendency. So few anarchists found the individualist solution to the social question or the attempts of some of them to excommunicate social anarchism from the movement convincing”
- [6] G.P. Maximoff, *Political Philosophy of Bakunin*, 1953, pag. 167. “How ridiculous are the ideas of the individualists of the Jean Jacques Rousseau school and of the Proudhonian mutualists who conceive society as the result of the free contract of individuals absolutely independent of one another and entering into mutual relations only because of the convention drawn up among men. As if these men had dropped from the skies, bringing with them speech, will, original thought, and as if they were alien to anything of the earth, that is, anything having social origin”.
- [7] Andrew Heywood, “Anarchism”, *Political Ideologies: An Introduction*, Macmillan International Higher Education 2017, pag. 146.
- [8] Sam Dolgoff ed., The Anarchist Collectives, Free Life Editions 1974, pag. 114.
- [9] Generalitat: de regionale regering van Catalonië, gevestigd in Barcelona.
- [10] Esquerra: *Esquerra Republicana de Catalunya*, burgerlijke Catalaanse onafhankelijkheidspartij.
- [11] Tom Wetzel, Workers Power and the Spanish Revolution, LibCom

Bronnen

- Dit artikel is gebaseerd op de Engelstalige bijdrage van Wikipedia.

From:
https://anarchisme.nl/ - **Anarchisme.nl**

Permanent link:
https://anarchisme.nl/namespace/anarcho-collectivisme?rev=1584008428

Last update: **12/03/20 10:20**